

Presentació

Francesc Nadal

Grup d'Estudis d'Història de la Cartografia (GEHC)

El present número monogràfic recull quinze articles, una conferència i dues notes fruit dels treballs presentats al col·loqui *La representació cartogràfica de la ciutat a la península Ibèrica (s. XVII-XIX)*, organitzat pel Grup d'Estudis d'Història de la Cartografia (GEHC) i l'Arxiu de la Corona d'Aragó, amb la col·laboració de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, l'Instituto Geográfico Nacional, l'Instituto Universitario La Corte en Europa (Universidad Autónoma de Madrid), la Societat Catalana de Geografia i la Universitat de Barcelona, i celebrat a Barcelona durant els dies 2, 3 i 4 d'octubre de 2013.

Aquest col·loqui estigué dedicat, tal com ho indica el seu títol, a l'estudi de la cartografia de les ciutats ibèriques durant els segles XVII-XIX. Les ciutats han estat, des de l'Antiguitat, objecte d'acurades representacions cartogràfiques. Caldrà esperar, però, a mitjan segle XV perquè les ciutats europees siguin objecte d'una renovada i destacada activitat cartogràfica. Una activitat que, en el cas de la península Ibèrica, va rebre una forta embranzida a partir del segle XVII. Una bona part d'aquesta cartografia urbana va ser obra, des d'aleshores i fins a mitjan del segle XIX, de cartògrafs militars d'exèrcits diversos. Uns cartògrafs que, davant l'extraordinari desenvolupament experimentat a Europa, des de finals del segle XV, tant per l'artilleria com pels sistemes defensius de les ciutats, es van veure obligats a tenir un coneixement cada cop més precís de l'espai urbà.

D'altra banda, a partir de la segona meitat del segle XVIII, tant els ajuntaments com diversos organismes civils de l'Estat van començar a tenir a la península Ibèrica un protagonisme creixent en l'elaboració de cartografia urbana (cartografia cadastral, plànols d'alineació...). Un protagonisme que esdevindrà

molt important durant la primera meitat del segle XIX arran del triomf de la Revolució liberal i que donarà lloc a la confecció d'una cartografia cada cop més detallada i diversa de l'espai urbà. Una cartografia adreçada, bàsicament, a resoldre els múltiples i apressants problemes que generava un creixement urbà incessant i que quedà plasmada en projectes generals d'urbanització, plànols de sanejament del subsòl i d'altres tipus de documents urbanístics.

Durant el col·loqui es van llegir i discutir tot un seguit de treballs presentats per arquitectes, arxivers, geògrafs i historiadors de diverses universitats, centres cartogràfics i arxius històrics d'àmbit català, espanyol, portuguès, italià i britànic. La major part d'aquests treballs estan reproduïts en aquest número monogràfic que intenta ser una aportació valuosa al coneixement de la cartografia urbana de la península Ibèrica durant els segles XVII-XIX. D'altra banda, esperem que aquest número monogràfic sigui útil no sols per als estudiosos interessats en el coneixement de la història de la cartografia, sinó també per a aquells que estan interessats en el coneixement del paisatge urbà de la península Ibèrica.